

NOTARSKI VESTNIK

Priloga „Slovenskemu Pravniku“.

Štev. 1.

Urejuje dr. Josip Krevl, notar v Litiji.

1927

Nekaj prispevkov za revizijo zakona o taksah in pristojbinah.

Dr. Fran Stegenšek.

O potrebi revizije zakona o taksah in pristojbinah se je že toliko pisalo in razpravljalo, da bi se reklo, drva v gozd nositi, če bi še kdo hotel dokazovati potrebo revizije. Opozarjam le na večletno vztrajno in vsestransko prizadevanje notarja Aleksandra Hudovernika. Gre torej predvsem le za vprašanje, kako se naj revizija izvrši.

Teoretično bi bil odgovor lahek, ako bi se reklo: Tako, da bodo po reviziji utihnile sedanje upravičene pritožbe s strani prebivalstva, da pa na drugi strani ne bodo padli državnih dohodki od taks in pristojbin.

V praksi je sicer prvi del tega odgovora še kolikortoliko izvedljiv, z drugim pa gre že težje, kajti če je eden izpuščen, je treba drugega prijeti, seveda pravega, v pravi meri in na pravi način. Le pod tem pogojem bo ostal dotok državnih dohodkov nemoten in neprikrajsan.

Gre torej predvsem za to, da se pozornost revizije obrne na primerne taksne in pristojbinske objekte, o katerih naj se določijo pristojbine tako, da ne bo novih upravičenih pritožb.

Ker pa na enoten in sistematičen celoten zakon o taksah in pristojbinah tako dolgo še ni mogoče misliti, dokler se kolikor toliko ne zniželirajo predvsem pravne, upravne in gospodarske razmere, si revizija za enkrat gotovo ne bo nalagala te visoke naloge, ampak bo le stremela po tem cilju, pri tem se pa kolikor mogoče ozirala tudi na dosedanje razmere. Kako težko pa je ustreči temu postulat v naši državi,

ki je nastala iz več pravnih ozemelj z zelo različnimi socialnimi odnošaji, je jasno.

Pa kakor se more le o onem telesnem organu reči, da dobro vrši svojo funkcijo, o katerem človek niti ne ve, da ga ima, slično se lahko reče tudi o državi kot o socialnem organizmu, da so le oni zakoni dobri, preko katerih se razvija socialno dogajanje brez motenj — pritožb ali vsaj brez preobčutnega trenja.

Zato bi le ustrezalo naznačeni intenciji, ako se potom revizije skušajo odstraniti vsaj najhujše trdote in največje neskladnosti sedanjega zakona.

Kar se tiče metode zbiranja revizijskega materiala, daje že snov sama smernico. Upoštevajo naj se predvsem težnje onih, ki s sedanjim stanjem niso zadovoljni, ter se naj spravijo v sklad z interesi državnega finančnega gospodarstva.

Kolikor so te težnje v Sloveniji prodrle v javnost potom časopisja, sem — ob upoštevanju češkoslovaške zakonodaje — poskusil jih konkretizirati z ozirom na ona mesta v zakonu o taksah in pristojbinah, kamor po svoji vsebini spadajo.

Upam, da ne bom predaleč od resnice, ako domnevam, da je — za enkrat — žarišče revizije v tarifnem delu zakona o taksah in pristojbinah in ne v splošnem delu. To pa zlasti tudi iz razloga, ker spadajo v splošni del, kolikor se tičejo taks in pristojbin, med drugim tudi materije, ki že po svoji naravi presegajo okvir pristojbinskega dohodarstva, kakor n. pr. vprašanje enotne organizacije finančne uprave v naši državi in finančno kazensko pravo sploh.

Pričakovati je torej, da se bo — za enkrat — revizija pečala predvsem s tarifo zakona o taksah in pristojbinah ter se držala vrstnega reda misli, kakor so asociirane po dose-danjih zaporednih tarifnih postavkah in členih.

Z ozirom na to naj se tudi ta razprava drži tega vrstnega reda in sicer:

I.: Tarifni del.

Tar. post. 9: Izpiti državnih uradnikov:

Umestno bi bilo znižanje taks vsaj na polovico.

R a z l o g.

Uveljavljenje tendence, izražene že v členu 128. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih.

Tar. post. 10, točka 3. b): Delnice, ki se glase na prinosca.

Namesto zgolj 4. odst. naj bi se uzakonila diferenciacija ki bi se ravnala po višini določenih mejnih zneskov glavnice in sicer pri pogojenih premoženjskih vlogah do 5 milijonov dinarjev 3 odst., od 5 milijonov do 20 milijonov 3.5 odst. itd. do primerne višine.

Ako se vsled naknadnega zvišanja prekoračijo številčno določeni mejni zneski imovinskih vlog (glavnice), bi se naj ne doplačevala razlika na pristojbini za prejšnjo glavnico.

R a z l o g.

Pospeševanje privatnega gospodarstva (industrije) zlasti v njegovih početkih ter pritegnitev plačila zmožnejših delniških družb. (Glej tudi zakon z dne 7. januarja 1919, sbirka zakonů a nařizení státu československého, št. 31 ex 1920.)

Tar. post. 10, pripomba 3., zadnji stavek:

Perhorescirati bi bilo retroaktivnost zakona.

Tar. post. 12: Kupne pogodbe:

Pojasnilo v »Finansijski službi«, stran 192 — 1924, točka 19. pravi, da se stalna listinska pristojbina ne pobira več poleg pristojbine za pravni posel.

Ker je to pojasnilo velike načelne važnosti, bi ga bilo prevzeti v besedilo zakona samega, in sicer v njegov splošni del. Pristojbinski zakon iz leta 1850, ki v Sloveniji deloma še velja, kombinira namreč odstotno pristojbino od pravnih poslov vedno s stalno pristojbino za listino, ki jo predpisuje po polah, kar bi v bodoče odpadlo.

Tar. post. 12, pripomba 1.:

Določbe o prometni vrednosti bi bilo črtati.

R a z l o g.

Komisija, ki jo določa ta pripomba za ugotavljanje prometne vrednosti, ne nudi po svoji sestavi potrebnih garancij

za objektivno postopanje. V tej komisiji sta namreč dva zastopnika državne uprave in le eden zastopnik stranke. Prevladuje torej država. Predseduje komisiji seveda zastopnik finančne uprave, ki je odvisen uradnik in ki naj sodi v svoji lastni stvari.

Nujna posledica tega je, da so prizadeti pristojbinski obvezanci izročeni tej komisiji na milost in nemilost. Ker se bo pač vsakdo tega zavedal, bo v primeru konflikta rajši že sam prostovoljno priznal brez komisije večjo vrednost pogodbenega predmeta, kakor mu jo sam prisoja.

Lahko se trdi, da je s kupnino izražena prava vrednost stvari in da proti odmeri takse od resnične kupnine po navadi ni pomislekov. Prodajalec uvažuje že sam vse mogoče okoliščine, ki so njemu v korist. Kalkulira tudi s tem, ali je zadevna stvar kupovalcu neobhodno potrebna ali ne, ali če je zanj velikega gospodarskega pomena. Vse to pa izrazi v prodajni ceni gotovo pravilneje, kakor pa odvisna komisija, ki bo kot iudex in propria causa — kakor običajno — raje višje cenila, kakor bi pa bilo dejansko pravilno.

Ako bi pa finančna uprava imela vseeno pomisleke proti odmeri takse od kupnine, bi se pa uvedla cenitev po nepristranskem sodišču. (§ 305 in 306 o. d. z.) Stroške sodne cenitve bi trpela država samo tedaj, ako bi bila cenitev uvedena na predlog finančne uprave in bi razlika med ugotovljeno in prijavljeno vrednostjo ne prekašala 10 odst. prijavljene vrednosti. V vseh drugih slučajih bi pa naj nosila stroške pristojbini podvržena stranka.

Izvzeti bi bili seveda slučajji zatajbe kupnine, kjer pa je na mestu uvedba kazenskega postopanja radi ugotovitve resnične kupne cene. V primerih dokazane dolozne zatajbe pa naj kazen zadene ne samo solidarno prodajalca in kupca kot neposredna storilca, kakor sedaj po t. p. 12. prip. 1. odstavku 10., ampak vse one, ki so na zatajbi sokrivi, kakor n. pr. nasnovatelje, pomagalice, soudeležence.

Določbe o vsem tem bi pa seveda sodile v splošni in ne tarifni del zakona o taksah, seveda zbrane v sistem, ne pa sporadično razmetane kakor sedaj.

Tar. post. 12, prip. 3.

vsebuje ukinitve raznih pristojbinskih olajšav. To ima predvsem za naše kmetско prebivalstvo zelo težke gospodarske in tudi pravne posledice.

Predlagal bi, da se pri določitvi takse od prenosa nepremičnin sploh za celo državo zopet uveljavi načelo progresivnosti, da se zopet ozira na sorodstvo pogodnikov in na okolnost, če so pogodniki nepremičnine do določnih vrednosti sami obdelovali, cziroma rabili ali ne.

V dokaz, kako globoko premišljeno, socialno pravično, obenem pa tudi finančno učinkovito je rešila vprašanje taks za prenos nepremičnin češkoslovaška država, naj v prevodu sledi § 2. zakona z dne 7. januarja 1920, sbirka zákonů a nařízení státu československého, číslo 31. ex 1920:

Glasi se:

»Za prenose nepremičnin se postavljajo te-le določbe:

a) Prenosi: Odplatni in neodplatni: od roditeljev na zakonske ali nezakonske otroke ali na njihove potomce in obratno, od roditeljev na osebe, ki stopajo z njihovimi otroki v zakon ali so v zakonu že zvezani, od nelastnih roditeljev na nelastne otroke in od staršev posvojiteljev na posvojene otroke, med zakonci, ki niso niti ločeni, niti razvezani, med zaročenci potom ženitnih pogodb, so podvrženi pristojbini:

1.5% pri ceni nepremičnin do 10.000 Kč.

2% pri ceni nepremičnin od 10.000—20.000 Kč.

Za vsakih nadaljnjih 10.000 Kč, tudi začetih, se zvišuje odstotna postavka cele pristojbine za $\frac{1}{10}\%$ (eno desetinko) odstotka do največ 3%.

b) Odplatni prenosi na druge osebe so podvrženi pristojbini:

4% pri ceni nepremičnin do 10.000 Kč,

4½% pri ceni nepremičnin od 10.000—20.000 Kč,

5% pri ceni nepremičnin od 20.000—50.000 Kč.

Nadalje se dviga odstotna postavka cele pristojbine vedno za $\frac{1}{10}\%$ (eno desetinko) odstotka za vsakih nadaljnjih 10.000 Kč. (i začetih) cene nepremičnin do največ 7%.

c) Za prenose potom dedovanja ali za deloma ali popolnoma neodplatne, na druge osebe, kakor so navedene pod lit. a) tega paragrafa, znižuje se nepremičninska pristojbina, plačana od kosmate cene nepremičnin poleg obogatbene pristojbine, na polovico postavke, določene pod lit. b), seveda s pridržkom po § 39., odst. 1. ces. nar. z dne 15. septembra 1915 drž. zak. št. 278.

d) Za prenose, ki uživajo ugodnosti po § 2. zakona z dne 18. junija 1901 drž. zak. št. 74, plačajo osebe, ki so navedene pod lit. a) pri nepremičninah v ceni do 20.000 Kč .polovico postavke, določene v istem odstavku, druge osebe pri ceni nepremičnin do 10.000 Kč. polovico in pri ceni nepremičnin do 20.000 Kč. pa dve tretjini pristojbine, ki bi sicer odpadla na ta prenos brez te ugodnosti.

e) Pri ceni nepremičnin do 50.000 Kč. so podvrženi prenosi hiš pod pogoji, določenimi v § 3. zakona z dne 18. junija 1901, drž. zak. št. 74, pristojbini po 3.5%, ako od zadnjega prenosa stavbišča niso pretekla več kot 4 leta, ter pristojbini po 4%, ako je pretekla daljša doba, toda ne več kot 6 let. Pri cenah nepremičnin preko 50.000 Kč. se zvišuje postavka pri vsakih začetih 10.000 Kč. za $\frac{1}{10}\%$ od cele cene nepremičnin, toda največ do $4\frac{1}{2}\%$ odnosno 5%. Ako bi znašala po odst. a), c) in d) tega paragrafa prenosnina manj, je prenos podvržen tej nižji pristojbini.

Poudarjam, da bi slična ureditev pristojbin za prenose nepremičnin pomenila tudi za našo državo ne le vzpostavitev pravičnosti in zaščito malega človeka, ampak obenem tudi znatno povišanje pristojbin za neodplatne prenose, kojih sedanje maksimalne postavke bi se v Sloveniji zvišale od $1\frac{1}{2}\%$ na 3%, oziroma od 2% na 3.5%.

Utihnile bi pa obenem tudi sedanje zelo upravičene pritožbe prebivalstva.

Vzpostaviti bi tudi bilo zopet § 39. odst. 2. ces. nar. z dne 15. septembra 1915 drž. zak. št. 278, ki je bil razveljavljen s sedanjo tar. post. 12. prip. 3. zakona o taksah in pristojbinah.

Razlog.

Posestva so sicer preveč obremenjena radi prenosov, ki sledo v kratkem razdobju drug za drugim.

K tar. post. 12, pripomba 6.

je treba dostaviti: To pa ne velja za prenose nepremičnin.

Razlog.

Ako ostane pri pavšalni visoki 6% prenosni taksi, bodo ljudje sklepali le ustne kupne pogodbe pred pričami. Nujna posledica bo množenje pristojbin prostih medkupov, nered v zemljiški knjigi in tožbe ob smrti zemljiškoknjižnega lastnika.

Pripominjam, da predpisuje pristojbinski zakon iz leta 1850 celo na dveh mestih pristojbino tudi od ustnih pogodb glede prenosa nepremičnin, namreč takoj v § 1. pod A, 1. in v točki 6. a) pripomb k tarifi, ki so enako del zakona.

Tar. post. 12, prip. 7.

Bilo bi omogočiti povračilo pristojbine tudi za ženitne pogodbe, ki se mnogokrat razderejo, in za pogojno sklenjene izročilne pogodbe, sploh za pogojno sklenjene pogodbe. Po že sklenjeni notarski pogodbi si pogodniki stvar premislijo, do poroke ne pride, zemljišče se ne prepíše v zemljiški knjigi, vse ostane pri starem, le pristojbine so že plačane, ki se pa ne dobe več nazaj.

Zahtevati bi pa bilo, da se pristojbina v tem primeru vrne le proti predložitvi disolucijske pogodbe, nadalje proti potrdilu, da prepis v zemljiški knjigi ni izvršen in da se pogodba tudi dejansko še ni izvršila, to je, da prevzemnik še ni nastopil posesti.

Tar. post. 12, pripomba 8.

1. Rok za prigrasitev bi bilo skrajšati na 8 dni, rok za plačilo pristojbine pa podaljšati na 30 dni po sklepu pogodbe, kazen za nepravočasno prijavo ali vplačilo pa znižati na enkratni znesek redne takse. Za zatajbo kot dolozen dohodarstven prestopok bi pa bilo treba seveda določiti posebne strožje predpise.

R a z l o g.

Sedanja kazen v trikratnem znesku redne takse utegne biti v konkretnem primeru katastrofalna. Kar 24% vrednosti prodanega predmeta pripade državi mogoče zgolj radi nepoznanja zakonitih predpisov, poleg tudi zelo občutne kazni po tar. post. 229.

Čim daljši je rok za prijavo, tem rajši ljudje prijavo odlašajo in tim lažje na njo končno tudi pozabijo.

Kupec si mora za plačilo pristojbine često še le preskrbeti denarna sredstva in bi bilo umestno, da se mu z zakonom dovoli v ta namen rok 30 dni po sklepu pogodbe, oziroma po eventualni vrnitvi plačilnega naloga.

2. V »Finansijski službi«, stran 193 ex 1924 je v točki 25 rečeno, da se »mora taksa za ugovore o kupovini in prodaji iz T. Br. 12. plačati v gotovem novcu«: T. p. 12., pripomba 8 pa predpisuje alternativo: ali v gotovini ali pa v kolkih.

Z ozirom na to pojasnilo v »Finansijski službi« bi ali bilo v tar. post. 12, pripombi 8. črtati alternativo plačila v kolkih, ali pa določiti, da se naj pristojbine, ki ne presegajo zneska 50 Din, plačajo vedno v kolkih na listini o zadevnem pravnem poslu. Pristojbine pa, ki presegajo znesek 50 Din, pa bi se naj plačevale v gotovini. To načelo bi naj veljalo ne le za kupne pogodbe, ampak za pravne posle vobče ter bi ga bilo postaviti v splošni del zakona o taksah in pristojbinah. Interesi države bi bili na ta način boljše varovani, ker bi se zelo omejile možnosti eventualnih malverzacij s prenašanjem, podtikanjem kolkov in dr. Državi bi ostala tudi 2% provizija, ki jo mora sedaj plačevati pooblaščenim prodajalcem taksnih vrednotnic po členu 42. zakona o taksah.

Tar. post. 12, pripomba 9.

se naj črta glede na § 39. odst. 1. ces. naredbe z dne 15. sept. 1915 drž. zak. št. 278 in glede na predloge, stavljeni k tar. post. 12, pripomba 3.

R a z l o g.

Ta določba ima v zvezi s tar. post. 12, prip. 3 v praksi težke in nepravilne posledice in povzroča v Sloveniji največ zelo upravičenega ogorčenja med ljudstvom.

Na primer: Oče izroči sinu posestvo, ki ga je ta event. tudi do svojega 30. leta in še dalje skupaj z očetom obdeloval. Posestvo je vredno n. pr. 100.000 dinarjev, sin pa je prevzel slučajno majhno breme, n. pr. v vrednosti za 2.000 Din, torej mu je ostalo čistega 98.000 Din.

Brez ozira na zakon o taksah in pristojbinah bi bilo odmeriti: Po § 1. točki 1, b) zakona z dne 18. junija 1901 drž. zak. št. 74 pristojbino od neodplatnega prenosa kosmate vrednosti za 100.000 Din $1\frac{1}{2}\%$ 1500 Din in po t. p. 2. k ces. nar. z dne 15. sept. 1915, drž. zak.

št. 278 obogatbeno pristojbino od 98.000 Din $1\frac{1}{2}\%$ 1470 »

Skupaj 2970 Din

Glede na t. p. 12. pripomba 9. pa je odmeriti od 100.000 Din 6% = 6000 Din, torej kakor od čistega kupa, o katerem pa niti govora ni.

Posledica t. p. 12. prip. 9 je, da so se ponekod ljudje začeli posluževati — kakor se sliši — t. p. 12. prip. 6, to je sklepajo ustne izročilne pogodbe, ki so proste pristojbine. S prepisom v zemljiški knjigi pa čakajo do smrti izročitelja, na kar se bo uredilo šele zemljiškoknjžno stanje na podlagi eporoke in prisojila.

Ako pa bodo takrat dediči med sabo sporazumni in iz strahu pred t. p. 12. prip. 5. zamolčali napram sodišču svoj čas sklenjeno ustno izročilno pogodbo, se prepis v zemljiški knjigi izvrši zgolj kot prenos mortis causa, ki pa je sedaj pod pogoji člena 6. t. 5. zakona o taksah prost pristojbine.

In tako se utegne zgoditi, da država ne dobi na prenosni pristojbini niti pare.

Tar. post. 12. pripomba 10.

zadnji stavek naj se izpremeni, ker sedanja stilizacija nikakor ne ustreza. Mišljene so pritikline, ki jih je po občnem državnem zakonu kvalificirati kot nepremičnine. To pa je treba na tem mestu tudi jasno povedati.

Tar. post. 12. pripomba 11.

je odveč glede na člen 25. zakona z dne 27. junija 1921 in na člen 7. zakona z dne 25. oktobra 1923 (Sl. Nov. br. 255 ex 1923).

Tar. post. 12. pripomba 12.: Dopolnilna prenosna taksa-ekvivalent:

Ta stvar je tako važna, da zasluži svojo lastno tarifno postavko in ne gre, da bi bila samo priklopljena v obliki pripombe k drugi tarifni postavki.

Določi naj se minimalen znesek dopolnilne prenosne takse, ki se še pobira, ali pa oprostitev do določne meje, sicer mnogokrat delo in potrata na materijalu ni v nobenem razmerju s finančnim efektom.

Določiti bi bilo: Ako je dopolnilna prenosna taksa na leto 10 ali manj Din, se ne pobira.

Tar. post. 14.: Rabokupne pogodbe:

Tu se pravi: »Za zakupne pogodbe, s katerimi...« Mišljene so pa, kakor sledi iz pripombe 3., tudi najemne pogodbe.

Naj se torej to že v začetku te tar. postavke jasno izrazi tako, da se reče:

»Za zakupne in najemne pogodbe, s katerimi...« ali pa s kolektivnim izrazom »za rabokupne pogodbe, s katerimi.«

Tar. post. 16 in 144: Pooblastila:

Obe tar. postavki govorita o pooblastitvi. Mandat je mandat, pa naj se rabi pred sodiščem ali kjerkoli. Določiti bi torej bilo le eno samo tar. postavko za pooblastila.

Tar. post. 23.: Takse za daritve in dediščine:

Ta postavka do sedaj še ni bila razširjena. Vsled tega veljata v Sloveniji za odmero pristojbine od obogatbe mortis in donationis causa vedno še tar. postavki 1. in 2. ces. nar. z dne 15. septembra 1915 drž. zak. št. 278. Vse te tri tarifne postavke bi bilo zgrniti v eno edino.

Pri tem bi bilo v ravni črti v prvem kolenu krvnega sorodstva podvreči pristojbinam tudi zneske, ki so sedaj prosti. V Srbiji in Črnigori so po tar. postavki 23. in po členu 6. t. 5. zakona o taksah daritve do 50.000 Din ter dediščine do 500.000 Din proste takse. Poslednje navedena ugodnost se je razširila tudi na celo kraljevino.

Mimogrede omenjeno: Iz čl. 6. t. 5. ni razvidno, ali je pod 500.000 Din mišljena vrednost cele zapuščine (in kakšna vrednost: čista ali kosmata?) ali so pa mišljeni pod »dediščinami dedni pripadi posameznih dedičev, kar bi ustrezalo tudi § 2. ces. nar. z dne 15. sept. 1915 drž. zak. št. 278. To povzroča v praksi velike težkoče.

Uvaževati bi pa bilo, da neodplatni premoženjski prenosi do 50.000 oziroma do 500.000 Din tako po svojem številu kakor po skupni vsoti darovanega oziroma podedovaneoa imetja brez dvoma prevladujejo nad onimi, ki presegajo 50.000 oziroma 500.000 Din.

Gotovo pa ni utemeljeno, da bi bili posamezni državljani oproščeni taks baš v takih primerih, ko jih najlažje plačajo, to je tedaj, ko so obogateli pod pravnim varstvom sedaj obstoječega družabnega reda.

V tabelo tar. postavke 1. ces. nar. z dne 15. sept. 1915 drž. zak. št. 278 je vsekakor treba uvesti večje razlikovanje odstotnih postavk, ki bi naj veljale obenem tudi za daritve. Odpadla bi seveda pri tej reformi še sedaj obstoječa anomalija, da se ta tabela še danes bere v kronah namesto v dinarjih.

Češkoslovaška država je rešila vprašanje obogatbenih pristojb in z zakonom z dne 8. decembra 1921. (sbrka zakonů a nařizení, číslo 337/1921), ki velja za pridobitve vsled smrti ali za slučaj smrti (davek od dediščin) kakor tudi za popolnoma ali deloma neodplatne pridobitve med živimi (davek od daritev).

Na tem polju se odpirajo tudi naši zakonodaji novi finančni viri, katerih pa naj se poprime le s tistimi opreznostmi, ki jih ima omenjeni češkoslovaški zakon (podrobni predpisi o določanju vrednosti s sodno cenitvijo, možnost, da se pristojbine znižajo, ako je bila podedovana stvar tekom 2 let po pripadu naprej prodana za ceno $\frac{1}{4}$ nižjo, kakor pa je bila cena, ki je bila podlaga za pristojbino ob zapuščini, dovoljevanje obrokov za visoke pristojbine do najdalje 6 let ev. brez obresti, ako čista cena s svojo polovico ne zadošča za kritje dedne pristojbine in pristojbine za prenos nepremičnin). Seveda bi bilo določiti tudi primerno nižje odstotke.

Pri reformi dednih pristojbin bi se bilo ozirati tudi na naredbo z dne 30. dec. 1915 drž. zak. št. 1. ex 1916, po kateri se pobira 30% doklada k dedni pristojbini. Ta naredba bi se morala, če ne že ukiniti, pa vsaj primerno izpremeniti glede popolnoma predrugačenih sedanjih političnih razmer.

Ako bo pa kedaj oblastna in sreska samouprava prevzela naloge, za katere se je ta 30% doklada svojčas porabljala (šolstvo, bolnice, sirotišnice), je za praktično ureditev tega finančnega vira podan v tej naredbi že vzorec, ki bi ga bilo seveda s primernimi izpremembami razširiti na celo državo.

Tar. post. 24. in 24 a: Dobavne pogodbe:

Ti postavki naj se glede zgradb znatno omilita.

R a z l o g.

V sedANJI dobi stanovanjske bede je treba pospeševati zgradbe hiš. V tem primeru visoka taksna obremenitev nikakor ni na mestu. Stavbna stroka mobilizira na 1000 delavcev, uradnikov, obrtnikov, trgovcev. Če pa stavbinstvo počiva ali samo životari, so vsi ti podjetniki in delavci brez posla, česar država pač ne sme prezreti raz vrhovni vidik urejevanja socialnih razmer. Tudi ni moči utajiti, da država mnogo izgubi vsled zastoja v stavbinstvu prej ali slej na direktnih davkih.

Tar. post. 25: Ponudbe.

Naj se primerno zniža.

R a z l o g.

Radi sedanje previsoke takse dobi država v mnogih primerih premalo ponudb, kar je v njeno škodo. Čim več je ponudnikov, tem večja je med njimi konkurenca in tem lažja je izbira dobaviteljev.

Resnica je pa tudi, da ponudniki s takso vedno računijo že pri ceni in to v višjem znesku, kakor pa je dejanski. Z visokimi taksami si v tem primeru država sama sebi škoduje.

Tar. post. 30: Cesije:

2% za odplatne cesije je preveč. Odstotek bi bilo znižati na 1%.

Tar. post. 31: Menice:

Derogacijsko klavzulo, ki jo vsebuje člen 54 t. 10 »Taksnega in pristojbinskega pravilnika«, bi bilo po načelu, da mora le zakon razveljaviti zakon, uvrstiti v besedilo taksnega zakona samega. Sicer bi pa bilo preudariti, ali ni zakonodavec s to določbo v škodo države šel predaleč. Ali je utemeljeno oprostiti taks razne izjave na menicah kakor prolongacije, indosamente (brez protesta), poroštvene izjave, pobotnice, pooblastila? Kaj je z drugo, tretjo — i. t. d. menico? O vsem tem zakon o taksah molči!

Tar. post. 39 b): Jamstvo, Kavcije:

Naj se zviša od 0.1% na ½%.

Razlog.

Poprej se je za listine o jamstvu pobirala pristojbina po l. II., kar je ustrezalo približno ½%. Za znižanje pa ni povoda.

Tar. post. 42, pripomba 1: Prepisi:

Doda se naj: Ta določba ne velja za akte in listine v tujem jeziku, sestavljene na teritoriju naše države pred 1. novembrom 1918.

Razlog.

Ne gre, da bi zlasti v Sloveniji zaradi nekdanjih jezikovnih krivic še sedanje prebivalstvo imelo posebne žrtve, ko jih je že nekdanje dovolj.

Tar. post. 42, pripomba 5:

Tarifa, ki je predvidena v tej pripombi, naj se čimprej izda.

Tar. post. 42, pripomba 6:

Naj se črta.

Razlog.

Naj bo stranki prepuščeno, če hoče vložiti pismo — seveda kolku podvrženo — prošnjo ali ne, sicer pa naj zadostuje tudi ustmeno zaprosilo.

Tar. post. 43, pripomba 5: Overitve:

Naj se črta.

Razlog.

Glej pod tar. post. 42, pripomba 6.

Tar. post. 61—69: Točilna taksa:

V pokrajinah izven Srbije in Črnegore se poleg taks, navedenih v teh tarifnih postavkah, plačuje še državna trošarina, kar ima za posledico zelo visoko obremenitev prizadetih.

Ti dve činjenici bo treba spraviti v medsebojni sklad in v sklad z razmerami v pokrajinah, kjer se trošarina do sedaj še ne plačuje. (Člen 116 ustave.)

Tar. post. 81, točka 2: Dražbe:

Izvršilna taksa 3% naj se zniža.

R a z l o g.

Taksa odločno previsoka, je tolika kakor razsodnina. Delo pa, ki ga ima sodnik s sodbo in delo, ki se opravlja v izvršilnem postopanju, to dvoje bo v pretežni večini primerov pač prav težko enako preceniti. Seveda je v prvem primeru podlaga za odmero vrednost spornega predmeta, v drugem pa izkupiček, toda često ne bo velike razlike ali pa bo izkupiček celo presegal znesek ocenitve spornega predmeta.

Tar. post. 97:

Prijavno takso bi bilo plačati od vsakega komada strelnega orožja, kakor je plačati tudi letno.

Tar. post. 99 a), pripomba 4, stavek prvi: Veselična taksa:

Črtajo naj se besede »v šolskih prostorih«.

R a z l o g.

Vsaka šola nima na razpolago primernih šolskih prostorov za večjo prireditvev.

Tar. post. 99 b): Stave:

Taksa naj se zviša od 10% zopet na 20 %.

R a z l o g.

Če se za navadne zabave mora plačati 20%, naj se tudi za stave, kjer je poleg zabave dana še možnost ožogotbe.

Tar. post. 99 c), odst. 3: Dobitki iz srečk:

Uvesti bi bilo diferencijacijo! Od nižjih dobitkov se naj plača nižja, od višjih pa — po načelu progresivnosti — višja

taksa. Sedaj pa je predvidena le 25% taksa od izžrebanih dobitkov. Čemu ta enostavnost? Načelo progresivnosti bi naj veljalo tudi za dobitke iz državnih loterij in za izžrebane zadolžnice s premijami. (Glej tudi § 4 zakona z dne 7. jan. 1920, sbírka zákonů a nařízení státu československého, číslo 31/1920.)

Tar. post. 100, odst. 1: Vozila:

Za besedami... »avtomobile«, naj se vstavi še »motocikle«, v odstavku 2 pa se naj za motocikle določi primerna letna taksa.

R a z l o g.

Kakor avtomobili so, vsaj še sedaj, po pretežni večini tudi motocikli v naši državi luksuzna vozila, kvarijo tudi ceste, so v nadlego občinstvu, povzročajo nesreče, dvigajo prah, so v veliki meri v kvar higijeni (bacili v prahu), njihovi lastniki so običajno premožnejši ljudje.

Oprostiti bi bilo le take motocikle, ki jih lastniki dokazano neobhodno rabijo samo za izvrševanje svojega poklica.

Tar. post. 112: Zasebne bolnice:

Naj se črta.

R a z l o g.

Ta taksa je v nasprotju z bistvenim svojstvom vsake takse kot dajatve državi za drž. protidajatev ali sploh za ugodnost od strani države.

Po tej tarifni postavki se pa taksa plača za odločbo, s katero se odvzema pravica za obrat zasebnih bolnic ali zavodov za zdravljenje.

Tar. post. 114 a): Kopališča — zgradbe:

O znižanju taks za zgradbe sploh glej predloge pod tar. post. 24 in 24 a).

Tar. post. 135: Proglasitev polnoletnosti:

Naj se zniža na 50 Din.

R a z l o g.

Sedanji znesek za 500 Din je odločno previsok in ovira pravni promet.

Tar. post. 136: Proglasitev za pogrešanega, umrlega, umobolnega ali zapravljevca:

Naj se zniža na 10 in 20 Din.

R a z l o g.

Previsoka sedanja zneska po 50 in 100 Din ovirata pravni promet.

Tar. post. 138, kakor tudi tar. post. 139: Zavarovanja:

Te določbe je za Slovenijo neobhodno treba prilagoditi zakonu z dne 25. julija 1871 drž. zak. št. 96 (zemljiškoknjižnemu redu) in omiliti.

Zemljiška knjiga je za promet z nepremičninami najvažnejša institucija in uživa publicam fidei. Nevzdržno je, da se s prestrogimi ali stvarno neprikladnimi taksnimi predpisi otežkoča pravni promet, ki se vrši potom zemljiške knjige.

V posameznem:

1. Ustvariti bi bilo posebne predpise za pokrajine, kjer je že zemljiška knjiga in posebne za pokrajine, kjer je še ni. Te predpise pa bi bilo zenačiti šele takrat, ko bo zemljiška knjiga uvedena že povsod v državi.

2. Ako se že naštevajo v nadpisu tarifne postavke posamezne »vrste zavarovanja«, naj se za zemljiško knjigo naštejejo le stvari, ki utegnejo biti po zemljiškoknjižnem redu predmet vpisov.

3. Ni uvideti, zakaj sta (kakor sledi iz člena 123, točka 3 »Taksnega in prist. pravilnika« in iz pojasnila v »Fin. službi«, stran 106 (1924) v tar. postavkah 138 in 139 združeni 2 različni taksi, namreč za vlogo in pa za uradno dejanje (vknjižnina). Vsaka izmed teh taks ima svoj poseben značaj in svojo posebno pravno usodo.

Zato bi se naj za zemljiškoknjižne vloge določile posebne, nizke dimenzionalne takse (primerjaj tar. post. 16, c) ces. nar. z dne 15. septembra 1915 drž. zak. št. 279), za vknjižnine, pa se naj določi eventuelno progresivna, nizka odstotna pristojbina, k večjemu 1½%.

Določilo naj bi se tudi, da se vpisnina povrne, ako se vpis ne dovoli.

Tar. post. 138:

Predpis: »Če se izdado več nego tri odločbe (sklepi), se plača za vsako odločbo (sklep) še po 5 Din« — za naše razmere ni primeren in bi ga bilo črtati.

R a z l o g.

Sodnik izda na vsak zemljiškoknjižni predlog le en sklep, udeleženci pa dobe odpravke. Zato ni utemeljeno zahtevati takso od več sklepov.

Tar. post. 139:

1. Odstavek pod a) se naj črta.

R a z l o g.

Po § 95 zemljiškoknjižnega reda mora sodnik izdati sklep. Torej je ta določba za Slovenijo nepotrebna.

2. Odstavek b): »Odločbe se ne izdajajo, ampak, kakor že rečeno, sklepi.

3. Takse za 50 Din za vse zneske brez razlike tudi ni mogoče braniti.

V zemljiški knjigi so še vpisani nizki zneski kakor po 5, 10 K i. t. d. Za izbris takih postavk pa je treba plačati po 50 Din (200 kron).

Določiti bi bilo, da ni pristojbine za vloge, izbrise, izbrisne izjave, overitve, eventualne zapisnike, odpravke in uradna dejanja, ki se tičejo izbrisa za zneske izpod določne meje, n. pr. do 2000 Din (glej zakon z dne 31. marca 1875 drž. zak. št. 52).

Radi kredita imajo lastniki velik interes na tem, da se izbrišejo iz zemljiške knjige razne, že davno plačane terjatve. Pa tudi država je često pri dednih pristojbinah interesirana na tem, da se zemljiška knjiga vjema z resničnim stanjem, ker se dogaja, da navajajo ljudje n. pr. pri zapuščinah med zakonito dopustnimi odbitki tudi take terjatve, ki v resnici že davno ne obstojajo več, toda so v zemljiški knjigi še vpisane. Seveda oškodujejo državo s tem na dednih pristojbinah, ako dotični odmerjajoči uradnik resničnega stanja globlje ne preišče.

4. Predzadnji odstavek ni jasen.

5. Zadnji odstavek: Namesto besed ... »ki obremenja njila imovino«, bi moralo biti pisano pač: »ki obremenja imovino njihovih kurandov«.

Sploh pa bi bilo ves ta odstavek črtati, ker je odveč.

Tar. post. 143: Konkurz:

Znesek za 200 Din bi bilo znižati, zvišati pa povprečnino za konkurzno postopanje po tar. post. 15 ces. nar. z dne 15. sept. 1915 drž. zak. št. 279 od 1% na 2%.

R a z l o g.

Razsodnina v civilnem postopanju je zvišana od 1% na 3%, konkurzno postopanje pa povzroča sodiščem enako mnogo posla. Naj torej država — dosledno — tudi za to delo zahteva zvišano pristojbino.

Tar. post. 144: Pooblastitev pred sodiščem:

Glej pri tar. post. 16!

Tar. post. 147: Za hranjenje oporoke pri sodišču.

Taksa 100 Din je previsoka.

Tar. post. 149: Otvoritev oporoke:

Bilo bi za Slovenijo črtati z ozirom na §§ 61 in 65 ces. patenta z dne 9. avgusta 1854 drž. zak. št. 208, po katerih mora sodišče uradoma brez vsake zahteve otvoriti in objaviti oporoko, in pa tudi z ozirom na bistvo pristojbine, ki vendar ni odplačilo za posle, izvršene brez strankine inicijative, torej po uradni dolžnosti.

Tar. post. 153 in 154: Protokolacije:

Delniške firme so favorizirane napram nedelniškim podjetjem. Med temi so zastavljavnice najbolj obremenjene, to je s 5000 Din, dasi so zlasti te po večini občekoristnega značaja.

Tar. post. 153, zadnji odstavek:

»Za sodni razglas o d o b r e n i h izprememb.« Kaj je to? To ne more biti identično z razglasom v »Uradnem listu«.

V Sloveniji se izpremembe v pravilih družb in zadrug vpisujejo v trgovski register. Ako je mišleno to, se naj primerno izrazi. Vsak vpis v trgovski register se pa potem v »Uradnem

listu ljubljanske in mariborske oblasti« razglasi. Za tiskanje tega razglasa je predvidena taksa že v tar. post. 332 v znesku 5 Din. Zgolj tega razglasa pa zakonodavec vendar ni hotel obremeniti s specijalno takso kar za 600 Din.

Zato je ta določba za naše razmere nejasna, netočna.

Tar. post. 154, zadnji odstavek:

Za besedami... »ne potrjujejo« naj sledi »ali ne protokolirajo,«

Tar. post. 154 in 155

govorita o sodnem protokoliranju »podjetij«, tar. post. 156 pa o sodnem protokoliranju »firme«. Nedoslednost v terminologiji!

Tar. post. 156: Protokolacije:

Takse so previsoke. Mali trgovci jih težko plačajo.

Tar. post. 173—201: Takse v civilnopravnem in kazensko-pravnem postopanju.

Ni upoštevano staro klasično načelo, da mora biti pravica nele dobra in hitra, ampak tudi poceni. Visoke sodne takse podražujejo sodstvo in otežkočajo oziroma onemogočajo siromašnejšim slojem zaščito pri sodišču.

Za manjše škode in krivice državljani sploh ne bodo več hodili iskat pravice, ker so takse prevelike v razmerju s škodo, ki jim je bila prizadeta. Visoke takse pa ubijajo tudi pravni čut ljudstva in njegovo vero v justico.

Zakon o taksah računa samo z materialnimi in procesnimi zakoni bivše kraljevine Srbije, ne pa tudi z zakoni drugih pokrajin. Pravilno in popolno izenačenje sodnih taks bo mogoče šele, kadar bo za vso državo uvedeno enotno civilno-pravno in kazensko-pravno postopanje, ki je itak že na vidiku.

Zaenkrat pa bi bilo v posameznem uvaževati:

Tar. post. 173:

1. Izrazi... »ki se preiskujejo, obravnavajo in vodijo pri sodiščih«, so pleonastični.

2. Umestno bi bilo uvesti diferenciacijo taks, namreč posebej za vloge, za priloge, za zapisnike. Pri zapisnikih bi se bilo ozirati na čas trajanja razprave in na instanco, pred katero

se zapisnik sestavlja. Za višje inštanice — višje pristojbine. (Glej tar. post. 1, 2 in 3 ces. nar. z dne 15. septembra 1915 drž. zak. št. 279).

Tar. post. 174:

Taksa 3% je previsoka. Bilo bi jo primerno znižati.

Predpis, da se mora razsodnina plačati naprej, je prestrog. Čestokrat traja po cela leta, predno pride do razsodbe. In ves ta čas leži razsodnina kot mrtev kapital zakopan v kolkih po raznih sodnih spisih. Stranke trpe škodo, ker izgube obresti.

Recipirati bi bilo izrecno določbe § 2, t. 4 ces. nar. z dne 15. septembra 1915 drž. zak. št. 279 o nastopu pristojbinske dolžnosti glede sodnih odločb (sodb, sklepov i. t. d.). Merodajen je moment razglasitve ali če ni razglasitve, trenutek, ko se sodba, sklep izroči sodni pisarni v izgotovitev odpravka ali ko se podpiše zaznamek o sodbi (§ 418, odst. 1 c. p. r.).

Recipirati bi bilo zlasti tudi določbe § 6 legis cit. o pri-glaševalni dolžnosti rednih sodišč in razsodišč. Razsodnine, odstotnine bi potem zopet odmerjala fin. uprava in pobirala od nje v gotovini ter bi bila sodišča v tem oziru razbremenjena. Faktično izvršeno vplačilo razsodnine kot pogoj za izdajo sodb, sklepov bi v zvezi s tem seveda padlo (Modifikacija člena 44, odst. 2 zakona o taksah).

Prihranjeno bi pa bilo na ta način tudi vse delo, ki ga sedaj povzroča povračevanje taks v primerih, v zakonu predvidenih.

Razsodnino bi bilo plačati za vsa k o sodbo p o s e b e j.

Obresti bi bilo izločiti iz vrednosti spornega predmeta, ker je z njihovim preračunavanjem preveč posla, finančni efekt pa je po navadi majhen.

Tar. post. 175

naj se znatno zniža, ker je previsoka.

Tar. post. 176

bi bilo zvišati. Zneski te postavke so prenizki z ozirom na takse, ki se morajo plačati v 1. inštanci. Posledica je, da se stranke le prerade poslužujejo pravnih sredstev in obremenjujejo 2. in 3. stopujo.

Tar. post. 193—198:

Črtajo se naj vse določbe, ki se tičejo onih deliktov, ki se preiskujejo in sodijo uradoma (oficialnih deliktov). Kjer mora država uradoma zasledovati posamezne kršitve pravnega reda, taksa ni upravičena.

Nasprotno postopanje dovede do težkih krivic (glej tar. post. 193, prip. 7, po kateri morajo takso plačati tudi osebe, ki so bile oproščene kazni ali ki jih je sodišče proglasilo s sodbo za nedolžne) in do očividnih kontradikcij: Po tar. post. 193 mora zločinec plačati takso za prisojeno mu kazen!

Tar. post. 194

bi bilo diferencirati v smislu, predlaganem pod tar. post. 173.

Tar. post. 212: Potrdilo o zdravstvenosti blaga:

Je nepotrebna, ker je itak že v tar. post. 3 in 4 govor o potrdilih sploh.

Tar. post. 229: Takse za preiskavo in obsodbo:

Umestna bi bila večja diferencijacija.

Kadar pa plača stranka kazen brez preiskave, naj bi bila ta taksa le polovica sedanjih zneskov.

Tar. post. 230: Pritožbe:

Določiti bi bilo, da se ta taksa pobira naknadno po odločbi o pritožbi in sicer samo takrat, ako je pritožba popolnoma zavrnjena. Tudi bi jo bilo znižati, da se vsem, ki mislijo, da se jim je krivica zgodila, olajša pravno sredstvo. Sedaj se pa za nižje kazenske zneske sploh ne izplača poslužiti se pravnega sredstva pritožbe.

Tar. post. 231: Za vsako davčno ali taksno prijavo — 5 Din:

Se naj ukine.

R a z l o g.

Vsaka pristojbina je dajatev za državno protidajatev ali protiuslugo. V tem primeru pa je pristojbina dajatev še zaradi lastne dajatve državi.

Kar je kdo po zakonu dolžan vložiti — in to so baš davčne in taksne prijave — to se ne kolkuje že po členu 6, t. 1. taksnega zakona samega.

Ta taksa zadene predvsem one, ki morajo vlagati napovedi za več vrst davkov, pri davku na poslovni promet pa deloma celo štirikrat na leto (vsako četrtletje).

Če bi kdo ne hotel plačati te takse, bi se po členu 33, t. 4 »Taksnega in pristojbinskega pravilnika« njegova prijava (vlo-ga) prav za prav sploh ne smela vzeti v razpravo. Taka kazen bi bila seveda za prizadetega naravnost idealna, imel bi brez dvoma kmalu mnogo vnetih posnemovalcev.

Tar. post. 232: Davčni ali taksni list:

Se naj tudi črta.

Tar. post. 280 b): Sekanje lesa:

Pojem gozd je premalo določen. So gozdovi, ki so zelo različne obsežnosti. Taksa pa je v obeh primerih enaka. Ali bi ne bilo pridržati pojma »parcela« iz tar. post. 280 a) seveda z nižjo taksno postavko,

Tar. post. 306: Pregled in preizkus parnih kotlov:

Te takse bi bilo znižati radi pospeševanja domače industrije.

Tar. post. 307—318: Šole:

Takse o šolski stroki niso v skladu s členom 16 ustave, ki pravi, da se državni pouk daje brez vpisnine, šolnine in drugih taks.

Ako se že z ozirom na to ustavno določbo te takse sploh ne odpravijo, pa bi bilo umestno, jih vsaj znatno znižati. Marsikateremu zelo nadarjenemu in marljivemu učencu bo šolanje (zlasti na visokih šolah) zelo otežkočeno, če ne celo onemogočeno, radi previsokih taks. To pač najbolj občuti že itak slabo situirani sloj državnih nameščencev, ki pošilja relativno gotovo največji odstotek otrok na srednje in visoke šole.

Tar. post. 311, t. 1:

Takse za izpričevala na osnovnih šolah se naj ukinejo. Revnejši sloji z večjim številom otrok jih težko plačujejo.

Tar. post. 313: Univerze:

To postavka je prirojena predvsem na razmere v Srbiji. Dokler še ni enotnega univerzitetnega zakona, bo tudi težko določiti enotne takse in bo pač neobhodno upoštevati

razne še sedaj veljavne pokrajinske predpise o univerzah, to pa predvsem tudi z ozirom na avtonomijo univerz.

Spremeniti bi bilo besedilo:

K lit. d): Za sprevodni list.

Kaj naj ustreza v Sloveniji sprevodnemu listu?

K lit. f): Za prijavo k izpitom: Za »colloquium« ni treba vlagati pismene prošnje, zadostuje ustna priglasitev pri profesorju, pri katerem želi dijak kolokvirati.

K lit. f, 2.: Diplomskih izpitov v Sloveniji ni, imamo marveč državne izpite.

K lit. f, 3.: Ne polagamo »doktorskih izpitov«, ampak za posamezne doktorate rigoroze.

V teh točkah bi pač bilo treba za Slovenijo upoštevati razmere, ki so pri nas v veljavi.

II.: NETARIFNI DEL.

a) Zakon o taksah.

Člen 6

ima nadpis: Plačila takse se oproščajo tile spisi in tele listine:

V točki 5. so pa naštete dediščine, volila, darila in pravice uživanja, kar vse gotovo ne spada pod zgoraj navedeni nadpis. Predmet teh pristojbin so prenosil vsled smrti in pravni posli, ne pa listine ali spisi.

Člen 6, t. 15, odst. 2:

1. Gospod finančni minister naj odobri, da — nekvarno eventualnim drugačnim določbam novega zakona o direktnih davkih — zopet stopijo v veljavo oprostitev, ki so jih uživale pred veljavnostjo novega taksnega zakona sledeče vloge in sicer:

a) Naznanila o poškodbi in prošnje za popust zemljarine radi elementarne nezgode v smislu § 19 naredbe finančnega ministrstva z dne 25. decembra 1917 drž. zak. št. 516.

b) Prošnja za odpis hišne razredarine v smislu dekreta z dne 6. novembra 1843, št. 15.642, če je bilo poslopje poškodovano po elementarni nezgodi.

c) Prošnja za odpis hišne najmarine v smislu § 4 zakona z dne 24. oktobra 1896, drž. zak. št. 223, če je najemnina postala neizterljiva.

č) Prošnja za začasno davčno prostost novozidanih hiš po § 7 zakona z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242 in pa po uredbi z dne 19. julija 1920, »Službene Novine« br. 159 z dne 23. julija 1920 (Uradni list« 291/1920).

d) Prošnja za priznanje uporabe tarife B povodom obdavčenja malih stanovanj po § 14 zakona z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242.

e) Prijava radi odpisa hišne razredarine po členu III, § 2 zakona z dne 1. junija 1890, drž. zak. št. 97, če je poslopje prazno.

d) Prijava radi nove uvrstitve hiše v hišnorazrednem katastru odnosno radi izbriša hiše v hišnorazrednem katastru po § 11, točka 1—5 dekreta dvorne pisarne z dne 25. maja 1841, št. 14.077.

h) Prijava radi odpisa hišne najmarine po § 12 hišnodavčnega patenta z dne 23. februarja 1820, dekret dvorne pisarne z dne 29. februarja 1820, št. 351, če je stanovanje prazno.

2. Taksna prostost naj se prizna vsem vlogam, katere je davčni zavezanec ali druga oseba zavezana vložiti v odmernem ali prizivnem postopanju, da je ne zadenejo razne slabe pravne posledice, tako n. pr. naznanila po §§ 64, 71, 72, 116, 145, 227, 228, 133, 234 in 235 zakona o osebnih davkih z dne 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220 in naznanila ter izkazi službodajalcev v svrhu pobiranja 2% davka od zaslužka ročnih delavcev.

Člen 33: Zastaranje:

Ta snov je obravnavana prekratko in nepopolno.

(Glej zakon z dne 18. marca 1878 drž. zak. št. 31.)

Tar. post. 33:

predzadnji in zadnji odstavek.

Nagrade naj se odpravijo, ker ponižujejo finančne uslužbence v ugledu napram prebivalstvu. Posebno nagrajanje je

nevredno uradištva, ki se zaveda svojih dolžnosti. Plačano pa naj bo sicer — kakor tudi drugo državno uslužbenstvo — dobro. (Glej tudi zakon z dne 25. junija 1924 sbírka zákonů a nařizení státu československeho, č. 157/1924.)

Tar. post 43:

Vsakoletne revizije glede pravilnega izvrševanja taksnih predpisov so zelo potrebne pri sodiščih, notarjih in sploh pri javnih oblastvih, pa tudi pri delniških družbah, zadrugah i. t. d. in to ne le iz kontrolnih, ampak tudi iz instruktivnih razlogov.

Člen 46, odstavek 1

se naj spremeni in glasi:

Kazensko postopanje spada v izključen delokrog finančnih oblastev. »Zniževanje in milostno odpuščanje kazni je pridržano onemu finančnemu oblastvu, ki je stvarno neposredno nadrejeno oblastvu, ki je izreklo kazen.«

R a z l o g.

Nemožnost znižanja ali odpuščanja kazni, to je na trajno nevzdržljiva strogost. Razne olajševalne okoliščine se morajo gotovo tudi v taksnem kazenskem pravu upoštevati.

Na dokazano vis maior bi se bilo pa še posebej ozirati.

Dosledno in brezobzirno izvajanje sedanje določbe pa utegne v konkretnem primeru prizadetega uničiti za vse življenje. In to vendar ne sme biti namen zakona.

Tudi v pristojbinskokazenskih stvareh je treba upoštevati subjektivne momente, sicer se utegne zgoditi, da postane *summum ius, summa iniuria*.

Načelo »*Veritatem sequi et tueri iustitiam*« (resnico iskati, toda tudi pravice ne pustiti izpred oči) bo moralo veljati pač tudi za pristojbinskokazensko pravo, vsaj glede večjih zneskov in važnejših stvari sploh, ako naj pripade tudi taksam častno mesto v moderni zakonodaji.

Le glede pristojbinskih bagatel ni pomislekov, da bi se ne postopalo zgolj z objektivnega stališča (n. pr. kaznovanje radi nekolekovanih računov brez možnosti znižanja).

Posebno kvalificirane pristojbinske prestopke (n. pr. zatajbe kupnin) pa bi bilo podvreči jurisdikciji posebnih finančnih

kazenskih sodišč (člen 109 ustave). Pri teh pridejo v poštev po navadi razne oblike sokrivde. Nasnovatelji, pomaganci, soudeleženci so, kakor n. pr. razni mešetarji pri kupčijah, čestokrat bolj kaznivi, kakor pa neposredno storilci sami. Taksni zakon pa pozna.

v členu 51

kazen le za lastnika listine in v drugi vrsti za izdatelja.

S tem je ta predmet zelo nepopolno urejen, ker ni upoštevan taksni d o l u s.

Člen 51, odstavek 1:

Za listine, ki vsebujejo pravne posle, bi bilo odrediti d o l ž n o s t prijavljanja davčnemu uradu in plačevanja pristojbine v g o t o v i n i, ako znaša pristojbina več kot 50 Din.

S tem bi se preprečile razne zlorabe, ki se vrše s kolki, država pa bi si prihranila poleg stroškov za izdelavo kolkov še 2%, ki jih mora sedaj plačevati po členu 42 zakona o taksah pooblaščenim prodajalcem taksnih vrednostnic. Torej trojna ugodnost.

Člen 51, odst. 4:

se naj črta z ozirom na predlog ad člen 46.

R a z l o g.

Pogoj za pravilno kazensko postopanje so v pristojbinskih stvareh dobro izvežbani uradniki, ki pa morejo biti le pri takih oblastvih, ki se pečajo iz k l j u č n o s taksnimi zadevami.

Previsoka je torej zahteva zakonodavca, da naj ima v s a k o oblastvo take uradnike.

Člen 60, odst. 2:

Evidenca kazenskih primerov bi se lahko prepustila v Sloveniji finančnima okr. ravnateljstvima. Razbremenila bi se tako generalna direkcija davkov v Beogradu.

b) Zakon o državni trošarini, taksah in pristojbinah z dne 27. junija 1921.

Člen 18:

Glej izvajanja pri členu 43 in 46 zakona o taksah.

Oživotvorijo se naj zopet pristojbinski oddelki pri obeh finančnih okr. ravnateljstvih pod vodstvom juristov.

Pravilno in popolno upravljanje pristojbinskega dohodarstva neobhodno zahteva poznanje privatnega in javnega prava. Zadevni odmerjajoči uradniki morajo biti usposobljeni, da zlasti posamezne pravne posle pravilno kvalificirajo (obligacijsko pravo), da zadenejo jedro stvari, da razberejo iz čisto zelo zamotanega besedila listin resnično voljo pogodnikov brez ozira na slučajni napis listine.

Poznanje dednega prava je pogoj za odmerjanje dednih pristojbin.

Vprašanje pritiklin pri odmeri prenosnine od nepremičnin tvori važno poglavje zase.

Člen 22 in 23:

Ločiti bi bilo strogo dvoje:

1. Primere, v katerih se pristojbina ni od oblasti odmerila, ampak jo je stranka sama po pomoti plačala, n. pr. za razne vloge ali listine, ki se ne prijavljajo, ali pa se je zmotila pri izračunavanju in odvajanju neposredno plačljivih pristojbin.

2. Primere, kjer je oblastvo pristojbino protizakonito zahtevalo (ali ustno ali pismeno) in pobralo, ali kjer je oblastvo izdalo v taksnih stvareh odločbo ali sploh rešitev.

V prvem primeru je umestna prošnja za povračilo, toda rok 90 dni je prekratek. Podaljšati bi ga bilo vsaj na dve leti. (Glej § 77 prist. zak. iz leta 1850 — 3 leta!)

V drugem primeru pa prošnja ni na mestu, ampak samo pritožba. Če je organ oblasti vsled nepoznanja ali napačnega tolmačenja zakonitih predpisov pobral večjo takso nego je treba ali celo takso, ki bi je ne bil smel, kako pride stranka v pravni državi do tega, da naj prosi za povračilo. Gre ji pač pravica pritožbe.

Toda rok 90 dni je v tem primeru predolg. Določiti bi ga bilo na 30 dni od dne, ko je bila pristojbina plačana (brez plačilnega naloga) ali ko je bil plačilni nalog, sodba, odločba rešitev vročena. (Člen 23 zakona o drž. trošarini taksah in pristojbinah.) Vprašanje instančnega postopanja tvori poglavje zase, ki pa že presega okvir te razprave.

Člen 26:

zadnji stavek pravi: »Za vso kraljevino pa je uporabljati kazni po srbskem zakonu o taksah.«

Zadevne kazenske določbe bi bilo treba vse razglasiti v prečanskih krajih in sicer z zakonom, ne pa po »Taksnem in prist. pravilniku«.

Vse člene zakona, navedenega v odd. II. pod b), bi bilo združiti s členi zakona o taksah v eno sistematično celoto ter posamezne materije opremiti z nadpisi (tudi v tarifi).

III. Pristojbinski zakon z dne 9. februarja 1850 drž. zak. št. 50.

Izenačiti bi bilo še zlasti:

Tar. post. 8: Alimentacijske pogodbe.

Tar. post. 39: Služnostne pogodbe.

Tar. post. 40: Službene pogodbe:

(V češkoslov. državi so uvedli letni ½% pavšal.)

Tar. post. 42: Ženitne pogodbe:

Tar. post. 45: A. b):

(N. pr. vpis rudarskega polja v rudarsko knjigo.)

Tar. post. 105: Izvensodne poravnave.

Tar. post. 110: Odreke.

Revidirati in na vso državo bi bilo razširiti zakon o prometu z efekti z dne 9. marca 1897 drž. zak. št. 195. Določiti bi bilo, da se v prečanskih krajih vse postavke, ki so po raznih zakonih navedene še v kronah, s taksnega stališča berejo v dinarjih.

Stremeti bi bilo nadalje za tem, da se lestvične pristojbine izpremené v odstotne ali pa v dimenzionalne. Srbski taksni zakon ne pozna lestvičnih pristojbin.

V tem pravcu se je izenačevanje ipak že do sedaj tudi vršilo (n. pr. za rabokupne pogodbe, listine o jamstvu, cesije, posojilne pogodbe, družabne pogodbe).

IV. Splošne pripombe k reviziji.

Želeti bi bilo več sistematičnosti, jasnosti, preglednosti, doslednosti v terminologiji (izogibanje pleonazmov). Vse dero-

gacijske klavzule se naj postavijo edino le v zakon glede zakonov, ne pa v »Taksni in pristojbinski pravilnik«, stvari, ki ne spadajo k taksam, naj se ne urejajo s taksnim zakonom, poskrbi se naj za umestne prehodne določbe, perhorescira se naj retroaktivnost zakona, začetek veljavnosti se naj ne postavi preblizu razglasitvi zakona, da se tako oblastva kakor prebivalstvo nekoliko pripravi na nove določbe. Tarifa naj se podvrže enotnemu razmejitvenemu vidiku (sedaj se loči: Obče takse: Tar. post. 1—50, nadalje pa gre po strokah), vsa kazenska snov naj bo enotno urejena, zlasti pa ni določati kazni s pravilnikom (čl. 8 in 46 ustave). Osnutek se naj da pred končno redakcijo v izjavo razen ministrstvom tudi oblastvom, ki so jim neposredno podrejena, ter vsem prizadetim stanovskim korporacijam, zlasti zbornicam: Notarskim, odvetniškim, za obrt, trgovino in industrijo, zdravniškim, inženerskim.

Ali je od izbrisa zaznambe fidejkomisarične substitucije plačati takso po tar. post. 139 t. z. ?

F. K.

A. je vložil zemljiškoknjižni predlog za vknjižbo lastninske pravice pri njemu izročenem posestvu ter je zaeno predlagal tudi izbris zaznambe fidejkomisarične substitucije, vpisane na korist svojim bratom v lastninskem listu zadevnega zemljiškoknjižnega vložka. Sodišče je od tega predloga zahtevalo poleg takse za zemljiškoknjižni predlog za 25 Din še posebno takso 50 Din od izbrisa zaznambe označene fidejkomisarične substitucije. Predlog na povračilo takse za 50 Din je generalna direkcija posrednih davkov z rešenjem od dne 15. marca 1926 št. 15.866/26 odbila češ, da je označena zaznamba neke vrste zavarovanja, in da je treba za izbris plačati takso po tar. post. 139 t. z.

Vpraša pa se, ali je ta utemeljitev generalne direkcije pravilna, ker gre v tem slučaju le za omejitev lastninske pra-

vice, vpisano v lastninskem listu, ki jo mora sodišče, če je predlagan prenos lastninske pravice na podlagi konkretne listine, tudi uradoma izbrisati, ne da bi bil v tem oziru izrečno predlagan izbris zadevne zaznambe. Isto sodišče je namreč kmalu na to v drugi zadevi brez izrečnega predloga s prepisom lastnine odredilo tudi izbris zaznambe enake fidejkomisarične substitucije, ne da bi bilo za ta izbris zahtevalo takso po 50 Din kot v prvem slučaju. V praktičnem oziru sledi torej iz tega, da je bolje se ravnati po nemškem pregovoru, ki pravi: molčati je zlato.

Drobne vesti.

Kolkovanje zastavnih listin. Generalna direkcija posrednih davkov v Beogradu je z rešenjem od 10. februarja 1926 št. 67.974/25 razsodila, da je zastavne listine o kreditnih hipotekah kolkovati po tar. post. 39 t. b taks. zak., to je z 1‰ (pro mille) in ne po tar. post. 18 taks. zak. ½ % in tudi ne po tar. post. 31 taks. zakona.

Kolkovanje trgovskih izpričeval. Ker so nekatere oblasti ob priliki plačila takse po tar. posl. 71 t. z. napačno tolmačile odredbo navedene tarifne postavke, je generalna direkcija posrednih davkov izdala z razpisom od 6. julija 1925, št. 46.001, nastopno pojasnilo: Takso po tar. post. 71 t. z. je plačati samo za izpričevala o sposobnosti za vodstvo določene trgovskega ali obrtniškega posla kakor tudi za izpričevala o pomočniški sposobnosti brez ozira na različnost trgovskih ali obrtniških podjetij. — Vsled tega so zavezana vsa izpričevala za vodstvo trgovskega posla taksi po 60 Din, vsa izpričevala za vodstvo obrtniškega posla taksi po 20 Din in vsa pomočniška izpričevala ne glede na vrsto podjetja taksi po 5 Din. Izpričevala, ki se izdajajo samo o vedenju ali o obnašanju, so zavezana taksi po tar. post. 3 in 4 t. z., to je taksi po 20 Din.

Kolkovanje zaznambe zastavne prednosti. Marija T. je dala posojilo mestne hranilnice v Mariboru po 25.000 Din prednost pred svojim užitkom in pred svojo terjatvo po 30.000 K pri posestvu v Lokavcih. Davčni urad pri Sv. Lenartu je izterjal pristojbino za zaznambo zastavne prednosti po tar. post. 138 prist. zak. v znesku 230 Din. Proti neupravičeno pobrani pristojbini je bil vložen predlog na generalno direkcijo davkov v Beogradu, češ da se pristojbina po tar. post. 138 pobira za zavarovanje terjatev oziroma za zaznambo vrstnega reda za najetje posojila v določenem znesku, ker se nameravano posojilo vknjiži ad numerum vrstnega reda (§ 53 zemlj. zak), § 30 zemlj. zak. določa: »Hipotekarni upnik je upravičen, istočasno ali pozneje vknjiženi terjatvi dati prednost. Pravice in

prednost ostalih upnikov se s tem ne dotikajo.« V predmetnem slučaju se ni izvršilo ne zavarovanje posojila, ne zaznamba vrstnega reda za najetje posojila, temveč je dala Marija T. prednost posojilu mestne hranilnice v Mariboru pred svojim užitkom in pred svojo terjatvijo. S tem ostali upniki niso nikakor prikrajšani. Če se zastavljeno zemljišče proda na javni dražbi, dobila bosta oba upnika vsak svojo terjatev. Brez pomena je, kdo dobi prvi, kdo drugi svoj denar. Od prednosti se ima predpisati le kolek za listino 20 Din po tar. post. 3 in 4, drugega nič. Generalna direkcija davkov je z rešitvijo št. 58.338/25 ugodila temu predlogu in povrnila preveč pobrano pristojbino v znesku 230 Din. S.

Občinsko-uradno potrdilo pri uporabi § 7 i. r. javne listine. Na podlagi izvršljivega not. akta in obč. uradnega potrdila, da zavezanca slabo gospodarita, je predlagala L. K. proti zakoncema F. izvršbo E. 120/25. Cit. not. akt določa, da dospe terjatev takoj v plačilo, ako zavezanca slabo gospodarita. Prvo sodišče je predlogu ugodilo in dovolilo izvršbo. Okrožno kot rekurzno sodišče v M. je vsled rekurza zavezancev proti izvršilnemu dovolilo E 120/25 rekurza R III 63/25 ugodilo in zavrnilo izvršilni predlog, češ da se ima po § 7 i. r. nastop dejstev (slabega gospodarstva, devastiranja) dokazati z javnimi ali javno potrjenimi listinami, da pa občinsko-uradno potrdilo ni javna listina. Po določbi § 292 c. pr. r. veljajo za javne listine one, ki jih je izdalo javno oblastvo v mejah svojih uradnih oblasti ali ki jih je izstavila oseba, koji gre javno zaupanje, v odkazanem ji področju v predpisani obliki. Občinski urad vendar sam na sebi ni javno oblastvo v smislu cit. postavne določbe, ko ni državni organ, ki bi izvrševal državne posle. Kot javno oblastvo bi veljal občinski urad le, kolikor vrši prenešene mu državne posle. Gotovo pa ne spada v področje občinskega urada izstavitev sličnih potrdil, — kakor je predmetno — in mu že iz tega razloga nedostaje svojstvo javne listine. Stol sedmorice, odd. B, v Zagrebu je s sklepom z dne 11. maja 1915 vzpostavil sklep prvega sodišča iz nastopnih razlogov: Ni pritrđiti naziranju rekurznega sodišča, da predmetno potrdilo občine Zimica ni taka javna listina, s kojo je zahtevajoča stranka po § 7 i. r. mogla izkazati, da je nastopilo dejstvo, od katerega zavisi izvršljivost izterjevanega zahtevka. V smislu člena 95 ustave se v kraljevini izvršuje uprava po oblastih, okrožjih, okrajih in občinah. Tudi občine je tedaj šteti med javna oblastva, ki izvršujejo državne posle. Zato pa je občinski urad v Zimici smel uradno potrditi, da sta zavezanca začela takoj po podpisu notarskega akta z dne 4. marca 1925 brez vsake potrebe in brez nujnosti za svoje gospodarstvo podirati stanje v svojem gozdu. Potemtakem pa je temu potrdilu po § 292 c. pr. r. priznati dokazno moč listin javnega oblastva. Saj so pač nedvomno v prvi vrsti pristojni občinski uradi pozvani, da potrjujejo o svojih občinah, če kdo slabo gospodarja in devastira svoje posestvo. A da bi naj izstavitev takih potrdil bila pridržana višjim upravnim oblastvom — tega ne določata niti zakon o obč. upravi z dne 26. aprila 1922, št. 92 Služb. Nov. (Ur. list št. 135/49) niti zakon o oblastni

in sreski samoupravi z dne 26. aprila 1922, št. 92 Služb. Nov. (Ur. list št. 136/49). Tudi ni prav nobene posebne odredbe, ki bi določevala, da spada izstavitev sličnih potrdil, kakršno je navzočno, v področje drugih in ne upravnih oblastev. Saj niti zavezana stranka, ki ne priznava predmetnemu potrdilu moči javne listine, ne navaja takih posebnih odredb. Ko tedaj potrdilo obč. urada v Zimici ni odrekati svojstva javne listine, je zahtevajoča stranka z njega predložitvijo zadostila predpisom odst. 2 § 7 i. r. in je bilo zato, ugodivši revizijskemu rekuru zahtevajoče stranke, izpremeniti odločbo rekurznega sodišča ter zopet vzpostaviti sklep sodišča prve stopnje. S.

Iz prakse. 1. Ženin J. C. je sklenil s K. M. ženitno in dedno pogodbo. To pogodbo je napravil zaročencema notar v Ameriki, in sicer v obliki našega notarskega zapisa in sploh v obliki naše običajne ženitne in dedne pogodbe. Zaročenca določata v tej pogodbi poleg drugega tudi skupnost. imovine ter dovoljuje ženin, da se nevesta prepiše na polovico njegovih zemljišč. Pogodba, na kateri je poveril notarjev podpis naš konzul v Ameriki, je imela stopiti v veljavo šele po cerkveni poroki zaročencev. Poroka se je menda izvršila, vsaj tako je trdil ženinov pooblaščenec U. V., predloživši tudi nekak poročni list, ki pa je bil nerazumljiv. J. C. je pooblastil U. V., da predlaga pri okrajnem sodišču na podlagi imenovane amerikske ženitne in dedne pogodbe in omenjenega poročnega lista prepis na polovico njegovih zemljišč za njegovo ženo.

Sodišče je stavljenemu predlogu ugodilo, da si v dotični ameriksni ženitni in dedni pogodbi niso bili navedeni nikaki natančni zemljiškoknjižni podatki in je šele pooblaščenec U. V. imenom J. C. izstavil prepisno izjavo, v kateri je navedel zemljiškoknjižne vloške.

Navedena ženitna in dedna pogodba ne ustreza predpisom zakona z dne 25. julija 1871 in je vsled tega neveljavna, ne ustreza pa tudi predpisom §§ 31 itd. zemlj. zakona. Zemljiškoknjižni predlog bi bilo tedaj pravilno zavrniti.

2. Isto sodišče je dovolilo prepis v zemljiški knjigi na podlagi listine, napravljene v Ameriki, glasom katere izjavlja M. N., da odstopa, daje in izroča S. L. ves svoj delež do posestva, znanega pod hišno številko 19 v vasi Č. in dovoljuje vknjižbo lastninske pravice pri odstopljenem zemljišču na ime in korist S. L., in sicer brezpogojno. V listini, nazvani »odstopna listina«, napravljene tudi od amerikskega notarja, čigar podpis je poverjen od našega konzula v Ameriki, niso navedeni nikaki zemljiškoknjižni podatki ter jih je navedel šele predlagatelj S. L., ko je stavil dotični zemljiškoknjižni predlog.

Z ozirom na izrečno izjavo, da izroči M. N. posestvo brezpogojno in da ni v listini navedena nobena vrednost odstopljenega zemljišča, je smatrati ta pravni posel za darilno pogodbo, za katero pa je predpisana oblika notarskega zapisa. Pogodba seveda tudi ne ustreza določbam zemljiškoknjižnega zakona. Vsled tega bi bilo ta zemljiškoknjižni predlog zavrniti.